

Normering en actualisering van het Halt-signaleringsinstrument (Halt-SI) en beschrijving van de actuele populatie Halt-deelnemers

Samenvatting

Onderzoek uitgevoerd in opdracht van het WODC,

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Dr. C. E. van der Put, Universiteit van Amsterdam

I. J. Stolwijk, MSc, Universiteit van Amsterdam

Amsterdam, juli 2022

© 2022; Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. Auteursrechten voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale verwerking of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het WODC.

Samenvatting

Inleiding

Jaarlijks krijgen zo'n 10 tot 15 duizend jongeren een Halt-afdoening opgelegd. De Halt-afdoening is een buitenstrafrechtelijke interventie, met als doel om jongeren bewust te maken van hun gedrag en om herhaling van strafbaar gedrag te voorkomen (Handboek Halt, 2020). De achterliggende gedachte daarbij is dat door de jongere te confronteren met de gevolgen van zijn of haar gedrag en door de jongere gedragsalternatieven aan te bieden, voorkomen wordt dat de jongere zich opnieuw schuldig zal maken aan crimineel gedrag. In eerder uitgevoerd effectonderzoek is echter geen effect gevonden van de Halt-afdoening op het terugdringen van criminaliteit en gedragsproblemen bij jongeren (Ferwerda, e.a., 2006). Een mogelijke verklaring voor deze bevinding is dat de principes van het Risk, Need, Responsivity (RNR)-model nog onvoldoende in acht werden genomen in de Halt-afdoening ten tijde van het onderzoek. Het RNR-model wordt veelvuldig toegepast in de justitiële hulpverlening omdat uit verschillende meta-analytische studies blijkt dat de effectiviteit van justitiële interventies het grootst is als gewerkt wordt volgens de principes van dit model Andrews & Bonta, 2010a, 2010b; Andrews & Dowden, 1999).

Om de principes van het RNR-model toe te kunnen passen zijn instrumenten benodigd om het recidiverisico mee in te schatten en de criminogene behoeften in kaart te brengen. Hiertoe wordt bij Halt gebruik gemaakt van het Halt-signaleringsinstrument (Halt-SI), welke wordt afgenomen in het startgesprek. Het doel van het Halt-SI is inzicht te verkrijgen in: (a) de hoogte van het recidiverisico, (b) de aanwezige dynamische risicofactoren ten aanzien van (herhaling van) het strafbare gedrag van de jongere, en (c) signalen van achterliggende psychosociale problematiek en slachtofferschap van huiselijk geweld en kindermishandeling. Op basis van de uitkomsten van het Halt-SI wordt de verdere invulling van de Halt-afdoening vormgegeven en wordt bepaald of doorverwijzing naar hulpverlening en/of een melding bij Veilig Thuis nodig is.

Sinds de ontwikkeling van het Halt-SI in 2009 is nog geen onderzoek uitgevoerd naar de psychometrische eigenschappen ervan en daarom werd in de huidige studie de predictieve validiteit van het Halt-signaleringsinstrument (Halt-SI) onderzocht met betrekking tot het voorspellen van hernieuwd delictgedrag (onderzoeksdoel 1). Daarnaast werd onderzocht hoe het Halt-SI zou kunnen worden geactualiseerd met betrekking tot risico- en behoeftetaxatie, toeleiding naar modules en leeropdrachten, en het signaleren van psychosociale problemen en slachtofferschap van huiselijk geweld en kindermishandeling (onderzoeksdoel 2). Het derde doel was de samenstelling van de actuele populatie Halt-deelnemers in kaart te brengen om meer inzicht te verkrijgen in de achtergrondproblematiek van Halt-deelnemers en in de zwaarte van de delicten waarvoor jongeren naar Halt worden verwezen.

Onderzoeksvragen

Ten behoeve van de hierboven beschreven onderzoeksdoelen was de huidige studie gericht op de beantwoording van de volgende onderzoeksvragen:

Doel I Inzicht in de predictieve validiteit van het Halt-SI

1. Hoe sterk is de samenhang tussen de individuele Halt-SI-items en recidive (justitiële recidive en hernieuwde politiecontacten)?
2. Hoe is de predictieve validiteit van het Halt-SI met de huidige weging van items gebaseerd op Amerikaanse data (totaalscore en risico-indeling)?

3. (a) Hoe ziet de nieuwe puntentelling eruit gebaseerd op Nederlandse data waarbij rekening wordt gehouden met de sterkte van de bivariate samenhang tussen items en recidive en (b) Hoe is de predictieve validiteit van de totaalscore gebaseerd op deze puntentelling?
4. Hoe is de predictieve validiteit van de totaalscore indien items even zwaar worden gewogen?
5. Hoe is de predictieve validiteit van de totaalscore indien gebruik gemaakt wordt van een logistische regressieanalyse voor vaststelling van de weging van de items?
6. (a) Welke methode van weging heeft de hoogste predictieve validiteit en (b) wat zijn de nieuwe optimale grenswaarden voor het identificeren van risicocategorieën (geen/weinig risico, enig risico, veel risico)?
7. In hoeverre zijn er verschillen tussen: (a) jongens en meisjes, (b) 12-13 jarigen en 14-18 jarigen en (c) reguliere Halt- en Halt-plus-deelnemers, in de sterkte van de samenhang tussen de (I) individuele Halt-SI items en recidive en (II) de Halt-SI totaalscore/Halt-SI risico-indeling en recidive? (Oftewel: in hoeverre is een aparte puntentelling nodig voor deze verschillende subgroepen?)
8. Wat is de predictieve validiteit van de huidige signalering van: (a) overige psychosociale problemen en (b) slachtofferschap van kindermishandeling en/of huiselijk geweld met betrekking tot het voorspellen van toekomstige jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdhulp?
9. In hoeverre kunnen deze signaleringen worden verbeterd door actuariële risico-indelingen?

Doel II Normeren en actualiseren van het Halt-SI

10. Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan met betrekking tot het aanpassen van de behoefte-taxatie van het Halt-SI (inkorten, uitbreiden of aanpassingen van huidige items)?
11. Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan met betrekking tot het aanpassen van de risicotaxatie van het Halt-SI op een manier waarbij de predictieve validiteit wordt vergroot of in ieder geval niet wordt beperkt?
12. Welke aanbevelingen kunnen worden gedaan met betrekking tot het aanpassen van de signalering van psychosociale problemen en slachtofferschap van huiselijk geweld en kindermishandeling opdat deze signalering (beter) aansluit bij actuele inzichten op het terrein van de ontwikkeling van adolescenten?

Doel III Inzicht in de samenstelling van de actuele populatie Halt-deelnemers

13. a) Hoe kan de actuele populatie Halt-deelnemers worden gekarakteriseerd in termen van demografische kenmerken, delictgedrag, recidiverisico, dynamische risicofactoren en psychosociale problemen (inclusief aanwijzingen voor slachtofferschap van huiselijk geweld en kindermishandeling)? en b) Welke verschuivingen hebben zich hierin voorgedaan in de afgelopen jaren?
14. Welke verschillen zijn er in achtergrondkenmerken (demografische kenmerken, risico- en beschermende factoren, psychosociale problemen) tussen Halt-deelnemers met geen / weinig, enig of veel risico op recidive? (Op basis van de inzichten van deze analyses kan de inzet van Halt activiteiten tijdens de Halt-afdoening meer op maat worden gemaakt).

Methode

Voor dit onderzoek werd gebruikgemaakt van de volgende twee onderzoeksgroepen:

Halt-deelnemers 2017-2018

Voor de beantwoording van de onderzoeksvragen uit onderdeel I en II (onderzoek naar de predictieve validiteit en het actualiseren van het Halt-SI) werd gebruik gemaakt van gegevens verzameld met het Halt-SI in de periode januari 2017 tot en met december 2018 ($N = 23.735$). Voor deze onderzoeksvragen is namelijk een voldoende lange follow-up periode nodig om ook recidivegegevens en gegevens over toekomstige jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdhulp te kunnen meenemen in het onderzoek.

Halt-deelnemers 2019-2021

Voor het in kaart brengen van de actuele populatie Halt-deelnemers (onderdeel III) werd een aanvullende onderzoeksgroep onderzocht, bestaande uit Halt-deelnemers in de periode januari 2019 tot en met april 2021 ($N = 24.113$ jongeren).

Halt-SI

Het Halt-SI bestaat uit drie onderdelen (zie bijlage I). Het eerste onderdeel is gericht op het in kaart brengen van dynamische risicofactoren en het maken van een inschatting van het recidiverisico. Dit onderdeel bestaat uit 17 items die onder meer betrekking hebben op schoolprestaties, spijbelgedrag, vrijetijdsbesteding, omgang met leeftijdsgenoten, gehoorzaamheid, middelengebruik en impulsiviteit. Nadat de items uit dit onderdeel van het Halt-SI zijn gescoord voor een specifieke jongere worden de punten van alle dynamische risicofactoren bij elkaar opgeteld om te komen tot een totaalscore. Op basis van deze totaalscore wordt vervolgens bepaald in welke risicogroep de jongere valt, waarbij de volgende driedeling wordt gehanteerd: 0 tot 26 punten (weinig/geen risico), 27 tot 61 punten (enig risico) en 62 punten of meer (veel risico). Deze indeling is gebaseerd op Amerikaanse data.

Het tweede onderdeel is gericht op het in kaart brengen van signalen van: (a) overige psychosociale problemen en (b) kindermishandeling en/of huiselijk geweld. Dit onderdeel bestaat uit items die zorgen weergeven die niet (direct) zijn gerelateerd aan het risico op recidive, namelijk: stemmingsproblemen, slachtofferschap van verwaarlozing, slachtofferschap van lichamelijke mishandeling, getuige van huiselijk geweld, en signalen van seksueel misbruik. Op basis van deze items wordt een inschatting gemaakt van 'signalen overige psychosociale problemen (indeling in 'geen/weinig', 'enige' en 'veel') en van 'signalen huiselijk geweld en/of kindermishandeling (indeling in 'nee', 'ja, in het verleden' en 'ja, op dit moment').

In het derde onderdeel van het Halt-SI wordt bekeken in hoeverre doorverwijzing naar hulpverlening of een melding bij Veilig Thuis nodig is. Doorverwijzing naar hulpverlening wordt gebaseerd op signalen over de aanwezigheid van dynamische risicofactoren, signalen overige psychosociale problemen en/of de jeugdige/ouders een hulpvraag hebben. Een melding bij Veilig Thuis is gebaseerd op signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Uitkomstmaten

In dit onderzoek werden de volgende drie uitkomstmaten gehanteerd (in een follow-up periode van 2 jaar): (a) recidive op basis van politiegegevens, (b) recidive op basis van justitiegegevens en (c) toekomstige psychosociale problemen en slachtofferschap kindermishandeling en/of huiselijk geweld (jeugdbeschermingsmaatregel, jeugdhulp met verblijf of ambulante jeugdhulp).

Alle uitkomstmaten werden verkregen via het CBS. Hiertoe werden gegevens van het Halt-SI gekoppeld aan CBS-gegevens. Deze gegevens zijn anoniem verkregen, geanalyseerd en gerapporteerd in de beveiligde digitale werkomgeving van het CBS.

Analyses

Onderdeel I Predictieve validiteit van het Halt-SI

De predictieve validiteit van de huidige Halt-SI totaalscore en risico-indeling voor het voorspellen van recidive werd onderzocht op basis van *Area Under the receiver-operating-characteristic Curve* (AUC)-waarden, evenals de samenhang tussen de Halt-SI-items en recidive.

Voor de normering op basis van Nederlandse data werd voor elk item een nieuwe puntentelling berekend op basis van de sterkte van de samenhang van de items met recidive. Voor elke antwoordcategorie van elk item werd het verschil berekend tussen de (gemiddelde) recidive en de recidive per categorie (zie paragraaf 3.3 voor een voorbeeld ter illustratie van de methode). Voor de bepaling van deze puntentelling is gebruik gemaakt van de helft van de steekproef (constructiesteekproef). De andere helft van de steekproef (validatiesteekproef) werd gebruikt voor: (a) bepaling van de predictieve validiteit van de totaalscore gebaseerd op deze puntentelling en (b) bepaling van de sterkte van de samenhang tussen de items en recidive. Voor alle analyses werd de totale onderzoeksgroep weer willekeurig in twee groepen van gelijke omvang verdeeld, namelijk in een groep om de regressieanalyse op uit te voeren (constructiesteekproef) en een groep om de AUC-waarde van de regressieanalyse te berekenen (validatiesteekproef).

Vervolgens werd op basis van AUC-waarden de predictieve validiteit van een aantal andere wegingsmethoden onderzocht, namelijk: (a) gelijke wegingen, (b) gewogen wegingen met protectieve punten en (c) wegingen op basis van een logistische regressieanalyse en (d) weging waarbij protectieve punten worden toegekend aan de protectieve antwoordcategorieën van de items (in plaats van de score '0' zoals dat in de huidige Halt-SI het geval is).

Voor de bepaling van de optimale grenswaarden voor het identificeren van de risicocategorieën 'geen/weinig risico', 'enig risico', en 'veel risico' werd gebruik gemaakt van een Chi-squared Automatic Interaction Detector (CHAID)-analyse. Dit werd ter illustratie uitgevoerd op de puntentelling gebaseerd op gelijke wegingen van items.

Om te onderzoeken in hoeverre er verschillen zijn tussen: (a) jongens en meisjes, (b) 12-13 jarigen en 14-18 jarigen en (c) reguliere Halt- en Halt-plus-deelnemers in de predictieve validiteit van de individuele Halt-SI items en de Halt-SI totaalscore/Halt-SI risico-indeling werden AUC-waarden apart berekend voor de genoemde subgroepen.

De predictieve validiteit van de huidige signalering van: (a) overige psychosociale problemen en (b) slachtofferschap van kindermishandeling en/of huiselijk geweld, met betrekking tot het voorspellen van toekomstige jeugdbeschermingsmaatregelen en jeugdhulp, werd eveneens onderzocht op basis van AUC-waarden. Om te onderzoeken in hoeverre deze signaleringen kunnen worden verbeterd werd allereerst onderzocht welke Halt-SI-items samenhangen met toekomstige jeugdbeschermingsmaatregelen of jeugdhulp met verblijf. Vervolgens werden twee risico-indelingen ontwikkeld op basis van CHAID-analyses: (1) een indeling voor de signalering van verhoogd risico op toekomstige psychosociale problemen en (2) een indeling voor de signalering van verhoogd risico op toekomstige kindermishandeling en/of huiselijk geweld).

Onderdeel II Actualiseren van het Halt-SI

Voor de actualisering van het Halt-SI werd bekeken (a) welke items uit het Halt-SI kunnen worden verwijderd met behoud van predictieve validiteit, (b) in hoeverre items aan het Halt-SI zouden moeten worden toegevoegd en (c) in hoeverre inhoudelijke wijzigingen nodig zijn in de huidige items van het Halt-SI. De beantwoording van deze vraag werd gebaseerd op de resultaten van (a) het huidige onderzoek, (b) twee focusgroepen en (c) eerder uitgevoerde onderzoeken rondom het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ).

Onderdeel III Samenstelling van de actuele populatie Halt-deelnemers

In de eerste plaats werden beschrijvende analyses uitgevoerd om in kaart te brengen hoe Halt-deelnemers kunnen worden gekarakteriseerd in termen van demografische kenmerken, delictgedrag, dynamische risicofactoren, psychosociale problemen, en groepsindeling op basis van recidiverisico (procentuele verdeling van de deelnemers over de groepen 'geen/weinig risico', 'enig risico' en 'hoog risico') en de verschuivingen die zich hierin hebben voorgedaan in de afgelopen vier jaar. Daarnaast werden latente klasse analyses uitgevoerd op de groep actuele Halt-deelnemers (onderzoeksgroep II) met als doel groepen met gemeenschappelijke kenmerken te identificeren.

Om zicht te krijgen op de verschillen in achtergrondkenmerken (demografische kenmerken, risico- en beschermende factoren, psychosociale problemen) tussen Halt-deelnemers met geen/weinig, enig of veel risico op recidive werden de prevalenties en gemiddelde scores van de risicofactoren in kaart gebracht voor de verschillende risicogroepen.

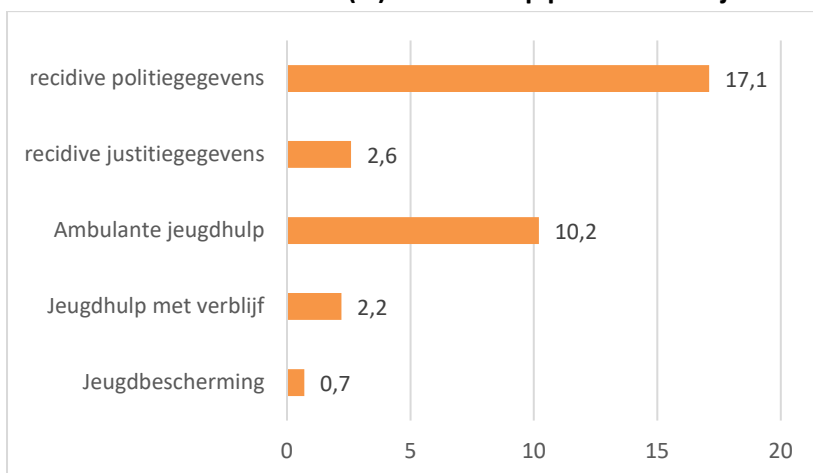
Resultaten

Onderdeel I Predictieve validiteit van het Halt-SI

Prevalentie uitkomstmaten

Onderstaande figuur geeft een overzicht van de prevalentie van de uitkomstmaten in een follow-up periode van 2 jaar na afname van het Halt-SI.

Prevalentie uitkomstmaten (%) in follow-up periode van 2 jaar

De grafiek laat zien dat in een follow-up periode van 2 jaar na afname van het Halt-SI, bij 17,1% van de jongeren sprake was van een hernieuwd politiecontact (in de rol van verdachte van een strafbaar feit), bij 2,6% van de jongeren was sprake van een justitiecontact (veroordeling van een strafbaar feit), bij 10,2 % van de jongeren is ambulante jeugdhulp ingezet, bij 2,2% van de jongeren is jeugdhulp met verblijf ingezet (o.a. pleegzorg) en bij 0,7% is een jeugdbeschermingsmaatregel opgelegd (o.a. voogdij en ondertoezichtstelling).

Predictieve validiteit Halt-SI voor het voorspellen van recidive

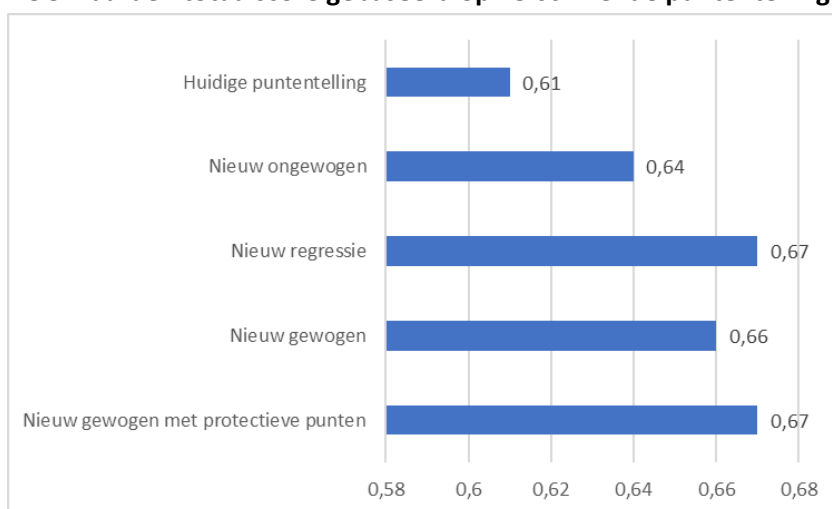
De resultaten lieten zien dat de meeste items die uitgevraagd worden weliswaar significant samenhangen met recidive, maar dat er over het algemeen sprake is van (zeer) zwakke verbanden. De predictieve validiteit van de huidige gewogen totaalscore van het Halt-SI (genormeerd op Amerikaanse data) voor het voorspellen van recidive bleek zwak, met een AUC van .61 voor recidive o.b.v. politiecontacten en .60 voor recidive o.b.v.

justitiecontacten (kleine effecten). De predictieve validiteit van de huidige risico-indeling bleek zelfs zeer zwak met een AUC van .54 voor recidive o.b.v. politiecontacten en .54 voor recidive o.b.v. justitiecontacten (deze vallen onder de grenswaarde .56 van een klein effect).

Predictieve validiteit nieuwe wegingsmethoden voor het voorspellen van recidive

Onderstaande figuur geeft de AUC-waarden weer van de totaalscore gebaseerd op de verschillende onderzochte wegingsmethoden, namelijk: (a) de huidige weging, (b) gelijke weging van de items, (c) weging gebaseerd op basis van een logistische regressie-analyse (o.b.v. Nederlandse data), (d) een weging gebaseerd op de bivariate samenhang tussen items en recidive (o.b.v. Nederlandse data) en (e) een weging gebaseerd op de bivariate samenhang tussen items en recidive waarbij ook protectieve punten worden toegekend (o.b.v. Nederlandse data). In deze analyses is recidive op basis van politiecontacten als uitkomstmaat gehanteerd.

AUC-waarden totaalscore gebaseerd op verschillende puntentellingen

De resultaten lieten zien dat bij alle vier de onderzochte, nieuwe wegingsmethoden sprake was van een significant hogere predictieve validiteit (medium effecten) dan de predictieve validiteit van de huidige puntentelling (klein effect). Deze AUC-waarden zijn vergelijkbaar met AUC-waarden van de meeste andere instrumenten die internationaal worden ingezet voor het voorspellen van recidive bij jongeren.

Zorgsignalering

Predictieve validiteit huidige zorgsignalering

De predictieve validiteit van zowel de signalering van overige psychosociale problemen als de signalering van kindermishandeling en huiselijk geweld bleek zwak voor de verschillende zorg-uitkomstmaten (AUC-waarden lager dan de grenswaarde medium effect (.64)).

Predictieve validiteit actuariële zorgsignalering

De predictieve validiteit van de zorgindelingen kon worden verbeterd door voor de inschatting van psychosociale problemen en toekomstige kindermishandeling gebruik te maken van een somscore van alle Halt-SI-items (in plaats van alleen de items uit het 'zorg-deel'). De predictieve validiteit van de somscore bleek hoger dan de predictieve validiteit van de huidige zorgsignaleringen (medium effecten voor alle uitkomstmaten bij gebruik van de somscore).

Onderdeel II Aanbevelingen met betrekking tot actualisering Halt-SI

Aanbevelingen m.b.t. de risico-indeling

Puntentelling

Met betrekking tot de puntentelling wordt in de eerste plaats geadviseerd om niet langer onderscheid te maken tussen jongens en meisjes en verschillende leeftijdsgroepen omdat er niet veel verschillen zijn tussen deze subgroepen in de sterkte van de samenhang tussen items en recidive.

Keuze wegingsmethode

Wat betreft de wegingsmethode wordt geadviseerd om te kiezen voor de methode met gelijke wegingen, ondanks de lagere predictieve validiteit t.o.v. de andere wegingsmethoden. De belangrijkste redenen hiervoor zijn dat (a) hiermee wordt aangesloten bij Ritax A en B en (b) het bij gelijke wegingen makkelijker is om items toe te voegen (zoals de suggesties in Tabel 14 en 15), omdat het hierbij niet nodig is wegingen te baseren op de sterkte van de samenhang van de items met recidive en (c) omdat de puntentelling met gelijke wegingen makkelijker is voor gebruik in de praktijk (inzichtelijker en makkelijker uit te leggen aan jongeren en hun ouders). Deze puntentelling heeft weliswaar een lagere predictieve validiteit, maar het belangrijkste doel van het Halt-SI is niet om recidive zo goed en exact mogelijk in te schatten, maar om de invulling van de Halt-afdoening zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de gesignaleerde risicofactoren.

Vaststelling grenswaarden risico-indeling

Nadat een keuze is gemaakt voor een wegingsmethode kunnen de grenswaarden worden vastgesteld voor de risicogroepen (geen/weinig, enig en veel risico). Hierbij is het niet alleen van belang waar statistisch gezien de grenswaarden het beste kunnen worden gelegd, maar ook welk risico men aanvaardbaar vindt en wat de gevolgen hiervan zijn, bijvoorbeeld voor de invulling van het risicobeginsel en het behoeftebeginsel uit het RNR-model (b.v. aantallen jongeren die een intensieve afdoening krijgen of worden doorverwezen naar specifieke modules). Hierbij is het ook relevant om te bekijken of: (a) de groepen voldoende van elkaar verschillen qua recidiverisico en (b) daadwerkelijk een driedeling in risicogroepen gewenst is of dat een indeling in een ander aantal groepen beter volstaat gezien de beleidsbeslissingen die op basis van de indeling worden genomen. Zo is een indeling in drie groepen alleen zinvol indien er daadwerkelijk drie verschillende varianten zijn qua intensiteit van de Halt-afdoening.

Aanbevelingen m.b.t. de behoeftetaxatie

Wijzigingen en aanpassingen items Halt SI

Op basis van de resultaten (zie ook paragraaf 3.11) en de focusgroepen adviseren we om in ieder geval de volgende items uit het Halt-SI te verwijderen:

- Item 1 (aantal dagen dagbesteding)
- Item 7b (leeftijd eerste schorsing)
- Item 8 (vrijtijdsbesteding binnen vereniging)

Verder adviseren we de voorgestelde aanpassingen door te voeren zoals weergegeven in bijlage IV.

Toevoegen items aan het Halt-SI

In de tabellen 14 en 15 staan items die in aanmerking komen om toe te voegen aan het Halt-SI. Wij adviseren om daar een keuze uit te maken, waarbij we aanraden om het aantal toe te voegen items te beperken (maximaal rond de 5-7 items) omdat het instrument anders te lang wordt. Hierbij is het met name van belang om te bekijken welke items de meeste toegevoegde waarde hebben in het kader van de invulling

van de Halt-afdoening (keuze modules/leeropdrachten). Indien het de wens is om meer items toe te voegen kan worden bekeken in hoeverre huidige items kunnen worden vervangen door nieuwe items. Hiervoor zijn suggesties gedaan in de focusgroepen (zie Bijlage VI).

Aanbevelingen m.b.t. zorgsignalering

Voor de signalering van psychosociale problemen wordt geadviseerd om gebruik te maken van de totaalscore met alle risicofactoren (gelijke gewingen) omdat de totaalscore zowel goed voorspellend is voor toekomstige jeugdbeschermingsmaatregelen als voor toekomstige jeugdhulp (met en zonder verblijf). De vaststelling van het precieze afkappunt dient in overleg met Halt te worden genomen. Hiervoor kan figuur 4 als input worden gebruikt.

Onderdeel III Samenstelling van de actuele populatie Halt-deelnemers

Kenmerken actuele populatie Halt-deelnemers

Halt-deelnemers (in de periode januari 2018 tot en met april 2021) zijn gemiddeld 15,7 jaar oud en bestaan voor 75% uit jongens. Deelnemers worden ongeveer even vaak voor een misdrijf als voor een overtreding naar Halt verwezen. Ze worden het vaakst naar Halt doorverwezen voor een vermogensdelict (26%), een 'overig' delict (24%), schoolverzuim (12%) of een openbare orde delict (11%). De volgende risicofactoren zijn het vaakst aanwezig bij de Halt-deelnemers: geen vrijetijdsbesteding binnen vereniging (30%), impulsiviteit (26%), spijbelen (23%), inadequate bestraffing ongewenst gedrag (20%), en ongehoorzaamheid (19%). Van de Halt-deelnemers valt 91% in de 'geen/weinig risicogroep, 8,5% in de 'enige' risicogroep en slechts 0,5% in de 'veel' risicogroep (volgens de huidige risico-indeling). Bij 17% van de Haltdeelnemers komen enige tot veel psychosociale problemen voor, waarbij het relatief vaak gaat om stemmingsproblemen (11%). Tot slot wordt 3% van de deelnemers doorverwezen naar hulpverlening en bij 0,7% wordt een melding bij Veilig Thuis gedaan.

Ontwikkeling Halt-deelnemers

Het is op basis van de resultaten van het huidige onderzoek niet te zeggen of de groep Halt-deelnemers in de afgelopen jaren 'zwaarder' is geworden. Halt-deelnemers hebben in de afgelopen jaren wel vaker een misdrijf gepleegd en minder vaak een overtreding. Echter, de totaalscore van de aanwezige risicofactoren is onveranderd gebleven. Sommige risicofactoren zijn iets toegenomen en andere afgenomen, maar vanwege de coronamaatregelen en de overgang naar een nieuw registratiesysteem bij Halt is het lastig te bepalen wat de precieze oorzaak hiervan is.

Subgroepen Halt-deelnemers

De latente klasse analyses lieten zien dat de verschillen tussen subgroepen vooral zijn gelegen in de mate waarin risicofactoren voorkomen. Groepen verschillen dus niet van elkaar vanwege de aanwezigheid van specifieke (combinaties van) risicofactoren, maar vanwege de mate waarin alle risicofactoren voorkomen. Ditzelfde beeld is eerder naar voren gekomen uit onderzoek naar profielen op basis van LIJ-data (Mensink, Hill, & Weijters, 2020).

Verschillen tussen Halt-deelnemers met weinig en veel risico

Het percentage meisjes en de gemiddelde leeftijd zijn lager in de hoog-risicogroepen dan in de laag-risicogroep. In de hoog risicogroepen is vaker een misdrijf gepleegd terwijl in de laag/enig risicogroep vaker een overtreding is gepleegd. In de laag/enig risicogroep betreft het gepleegde delict relatief vaak

baldadigheid, openbare orde of een vuurwerkdeldict. In de hoog-risicogroepen gaat het relatief vaak om schoolverzuim, vernieling, vermogensdelicten en geweld. Wat betreft de risicofactoren is te zien dat alle factoren vaker voorkomen in de hoog-risicogroepen dan in de laag-risicogroep. Een uitzondering hierop vormt de risicofactor alcoholgebruik, deze is juist lager in de hoog-risicogroepen. Sommige risicofactoren komen (zeer) veel voor in de hoogste risicogroep, zoals probleemgedrag op school (93,7%), spijbelgedrag (77,6%), schorsingen (76,9%), geen vrijetijdsbesteding binnen vereniging (74,8%), geen ouderlijk toezicht (77,6%), ongehoorzaamheid (89,5%) en impulsiviteit (90,9%). Ook psychosociale problemen komen relatief veel voor in de hoog-risicogroep: bij meer dan de helft van de jongeren is er sprake van enige of veel signalen voor psychosociale problemen en bij 35% is sprake van signalen van kindermishandeling of huiselijk geweld (nu of in het verleden).

Beperkingen en sterke punten van het onderzoek

Een beperking van het huidige onderzoek was allereerst dat de (interbeoordelaars)betrouwbaarheid van het Halt-SI nog niet is onderzocht, terwijl betrouwbaarheid een belangrijke voorwaarde is voor een goede predictieve validiteit. Een andere beperking heeft betrekking op de uitkomstmaten die in dit onderzoek zijn gebruikt, namelijk geregistreerde gegevens van recidive en zorg, terwijl bij geregistreerde gegevens over het algemeen sprake is van een onderschatting. Desalniettemin worden geregistreerde gegevens beschouwd als de 'gouden standaard' voor recidiveonderzoek omdat aan alternatieve uitkomstmaten, zoals zelfrapportage, andere belangrijke nadelen kleven, zoals bijvoorbeeld de praktische uitvoerbaarheid. Een andere beperking was dat niet alle gewenste informatie beschikbaar was om een goede vergelijking te kunnen maken tussen de Halt-deelnemers van de afgelopen vijf jaar. Dit kwam onder meer door de overgang van een nieuw registratiesysteem bij Halt. Hierdoor was bijvoorbeeld voor de laatste jaren geen (betrouwbare) informatie beschikbaar met betrekking tot het type Halt-deelnemer (regulier versus plus). Ook was de indeling in delict typen afwijkend in de laatste jaren ten opzichte van de jaren daarvoor waardoor bijvoorbeeld geen vergelijking kon worden gemaakt m.b.t. het aantal gepleegde geweldsdelicten. Bovendien maken de ingezette coronamaatregelen in de jaren 2020 en 2021 het lastig om een goed beeld te verkrijgen van eventuele verschuivingen die zich hebben voorgedaan met betrekking tot de samenstelling van de Halt-populatie. Tot slot is een beperking dat geen rekening kon worden gehouden met de effecten van de ingezette Halt-afdoening. De invulling van de Halt-afdoening wordt afgestemd op de hoogte van het recidiverisico en de aanwezige criminogene factoren, hetgeen van invloed kan zijn geweest op de hoogte van de recidive. Dit kan hebben geleid tot een onderschatting van de werkelijke predictieve validiteit. Een onderzoeksdesign zonder interventie was echter vanwege praktische en ethische bezwaren in het huidige onderzoek niet mogelijk.

Sterke punten van dit onderzoek waren onder meer dat een zeer omvangrijke dataset beschikbaar was (meer dan 47.000 jongeren), met daarin veel informatie (o.a. alle Halt-SI-items) en waarbij we in de unieke positie waren om deze gegevens op persoonsniveau te koppelen aan CBS-gegevens over politie- en justitiecontacten, opgelegde jeugdbeschermingsmaatregelen (voogdij, OTS) en jeugdhulp met en zonder verblijf (o.a. pleegzorg en ambulante zorg) in een follow-up periode van 2 jaar. Bovendien zijn geavanceerde statistische technieken toegepast waarmee een zo volledig mogelijk beeld kon worden gegeven van de predictieve validiteit van de verschillende onderdelen van het Halt-SI en de samenstelling van de huidige Halt-populatie.

Tot slot

Het huidige onderzoek laat zien dat de predictieve validiteit van de verschillende onderdelen van het Halt-SI te wensen overlaat, maar wel kan worden verbeterd door aanpassing van de huidige wegingen en risico-indelingen. Hiermee wordt de predictieve validiteit van het Halt-SI acceptabel en vergelijkbaar met andere risicotaxatie-instrumenten die internationaal worden ingezet. Verder laat dit rapport zien hoe het Halt-SI kan worden genormeerd en geactualiseerd zodat de RNR-principes beter toegepast kunnen worden.